

3.4.2025

Karitsoiden kuuden viikon paino paljastaa emän laadun

Lammastuotannon menestyksen kannalta on tärkeää, että uuhilla on hyvät emo-ominaisuudet. Uuhen käyttäytyminen karitsoiden hoidossa sekä sen maidontuotantokyky ovat avainasemassa, kun tavoitteena on helppohoitoinen ja tuottava katras. Jotta näitä ominaisuuksia voidaan kehittää ja jalostaa, on tärkeää seurata ja kirjata ylös, kuinka uuhi onnistuu karitsoidensa hoidossa ja maidon tuotannossa.

Karitsoiden ravinto koostuu pääasiassa emän maidosta niiden ensimmäisten kuuden elinviikon ajan. Tämän vuoksi karitsoiden kuuden viikon paino on keskeinen mittari uuhen maidontuotanto-ominaisuuksien arvioinnissa. Samalla se kertoo myös, kuinka hyvin imettävän uuhen ruokinta on onnistunut.

Tuotosseurannassa, kuten NettiKatra-ohjelmassa, karitsoiden painot korjataan vertailukelpoisiksi ottaen huomioon niiden ikä, karitsueen koko ja uuhen ikä. Näistä painoista lasketaan uuhelle karitsatuotos, jonka avulla voidaan vertailla uuhen emo-ominaisuuksia. Tämä tieto on tärkeää jalostusvalinnoissa, sillä se mahdollistaa parhaiden uuhen valinnan jatkoon sekä niiden tyttärien suosimisen jalostuksessa.

Jalostuksen kannalta on myös olennaista merkitä ylös mahdolliset lisä- ja keinoruokinnat sekä adoptiot, jotta ne voidaan ottaa huomioon uuhen valinnassa. Lisäksi on hyvä kirjata miten uuhi hoitaa karitsoitaa tai käyttää tuotosseurannan pisteytystä, jotta ne huomioidaan osana kokonaisarviointia.

Seuraamalla ja hyödyntämällä näitä tietoja voidaan parantaa uuhen emo-ominaisuuksia, mikä edistää lammastuotannon tehokkuutta ja eläinten hyvinvointia

Käytännön vinkkejä karitsoiden punnitukseen

Karitsoiden kuuden viikon (42 päivän) paino tulee mitata niiden ollessa 5–7 viikon (35–49 päivän) ikäisiä. Punnitus voi tuntua työläältä, erityisesti suurissa katraissa, mutta oikeilla menetelmillä se sujuu tehokkaammin ja samalla helpottaa tulevia käsittelyjä.

Punnitus suurissa katraissa

Suurissa katraissa kätevin tapa punnita karitsat on hyödyntää käsittelyrännin jatkona olevaa vaakaa. Kun karitsat kulkevat rännissä emiensä mukana, ne oppivat vähitellen sen käytön, mikä helpottaa myöhempiä käsittelyjä, kuten vierotuksia, punnitusta, lajittelua ja rokotuksia.

Punnitus sujuu helpommin, jos ensin ajetaan ryhmä rännin läpi pysäyttämättä ja vasta toisella kierroksella suoritetaan varsinainen punnitus. Tämä vähentää eläinten stressiä ja nopeuttaa prosessia tulevaisuudessa, kun karitsat ovat tottuneet käsittelyyn.

Punnitus pienemmissä katraissa

Jos käytössä ei ole käsittelyränniä, karitsat joudutaan ottamaan kiinni yksitellen ja punnitsemaan joko ajo-vaa'assa tai jousi-/kalavaa'alla. Punnitusurakkaa helpottaa, jos eri syntymäviikoilla syntyneet karitsat on merkitty jo varhain esimerkiksi korvamerkkiin sidotulla langanpätkällä tai nippusiteellä. Näin voidaan punnita vain ne yksilöt, joiden punnitus on kyseisellä viikolla ajankohtainen.

Esimerkki käytännön punnitusprosessista

1. Merkitse karitsat syntymäviikoittain

- Korvamerkkiin sidotaan eri väreillä merkitty lanka, joka kertoo syntymäviikon (esim. punainen ensimmäisellä viikolla syntyneille, sininen toisella, keltainen kolmannella jne.).

2. Kerää punnittavat karitsat

- Lisätään karitsabaariin/kammariin uusia väkirehuja, jolloin suurin osa karitsoista siirtyy sinne itsestään.
- Suljetaan aukot ja kerätään uuhien joukosta myös ne karitsat, joiden punnitus on kyseisellä viikolla ajankohtainen.

3. Valmistele punnitus

- Asetetaan vaaka karitsabaarin/karsinan aukolle tai karsinaan ja varmistetaan, että kirjausvälineet ovat valmiina.

4. Suorita punnitus

- Kerätään oikean viikon karitsat (värimerkin perusteella) yksitellen vaakaan.
- Punnituksen jälkeen merkitään punnitut yksilöt esimerkiksi liidulla, jotta samoja eläimiä ei punnita kahdesti.

5. Jatka viikoittain

- Seuraavalla viikolla punnitaan seuraavan värikoodin mukaiset karitsat.

Näiden käytäntöjen avulla punnitus sujuu järjestelmällisesti ja tehokkaasti, eikä koko katraista tarvitse punnita kerralla. Tämä säästää aikaa ja vähentää eläinten stressiä, samalla kun varmistetaan luotettavat ja vertailukelpoiset painotiedot.

Teksti Sari Heltelä